

Datum

2015-09-25

Diariernr (åberopas)

A 284.841/2015

Saknr

000

Polismyndigheten
Rättsavdelningen
Arne Andersson

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Svar på remiss om Straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor (SOU 2015:63)

Polismyndigheten, PM ställer sig i huvudsak bakom de förslag som återfinns i delbetänkandet.

Övergripande synpunkter

Polismyndigheten har härutöver ett antal övergripande synpunkter i det följande, några av mer generell karaktär samt vissa mer specifika.

FN:s säkerhetsråd antog den 24 september 2014 en resolution (2178) för att förhindra och förebygga terrorism. Som medlem i FN är Sverige folkrättsligt bunden av resolutionen. Det är viktigt att Sverige nu lyckas med att såväl uppfylla kraven i resolutionen som Financial Action Task Force (FATF) rekommendation nr 5 i en lagstiftning som kan bli så effektiv som möjligt utan att träda över gränsen för de mänskliga fri- och rättigheterna.

Polismyndigheten vill inledningsvis uppehålla sig vid de skäl mot lagförslaget som framförs av Säkerhetspolisen. Närmast framstår det som att det är konsekvenserna av lagstiftningen som kan bli problematiska. Säkerhetspolisen pekar på att det kan påverka deras möjligheter att bedriva en fullgod underrättelseinhämtning. Polismyndigheten kan se att det delvis har sin grund i att Säkerhetspolisen är en polisiär myndighet med i huvudsak samma skyldigheter som Polismyndigheten. Det avser skyldigheten att fullgöra rapporteringsplikt, liksom en bundenhet till rättegångsbalkens regler om förundersökning m.m. Möjligheten att minska de negativa konsekvenser avseende underrättelseinhämtning, som kan bli följderna av den föreslagna lagstiftningen, är som utredningen själv konstaterar inte helt enkelt.

En vidare konsekvens av det hela är att om Säkerhetspolisen inte lyckas i sitt uppdrag om underrättelseinhämtning, påverkas även Polismyndighetens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har ett tätt samarbete i ett antal frågor. Att förebygga och bekämpa terrorism är *ett* sådant område. Polismyndigheten ställer sig frågande till att, trots det omfattande uppdrag och den nära samverkan som finns mellan myndigheterna avseende kampen mot terrorism, detta inte visar sig mer i skrivningarna om möjliga konsekvenser för Polismyndighetens verksamhet. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör den frågan lyftas fram. Om underrättelseinhämtningen och delgivningen mellan Säkerhetspolisen och Polismyndigheten inte fungerar kan

detta få allvarliga konsekvenser på flera plan och öppna sidan får motsvarande problem som Säkerhetspolisen, det vill säga ett underskott beträffande under rättelseinhämtningen med de konsekvenser som det kan innebära.

Utöver detta har Polismyndigheten mer konkreta synpunkter i det följande:

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall

3 § Utredningen föreslår en kompletterande straffbestämmelse i 3 § nämnda lag. Straffbestämmelsen avser att träffa *finansiering av en person eller en sammanslutning av personer*. Förslaget avser, förutom resolutionens krav att åtgärda de smärre brister i straffansvaret som Financial Action Task Force (FATF) fann i sin utvärdering 2006 av den svenska lagstiftningen avseende kriminaliseringen av finansiering av terrorism. Sverige uppmanades därför att utvidga straffansvaret på så sätt att det uttryckligen görs straffbart att samla in eller tillhandahålla egendom med vetskap om att den är avsedd att användas av en terroristorganisation eller av en individuell terrorist oavsett syfte.

Polismyndigheten ställer sig bakom den föreslagna bestämmelsen förutom avseende undantaget för ringa brott. Det framgår av texten i betänkandet att utredningen själv resonerat för och emot angående ”ringa fall”. Som utredningen själv konstaterar kommer det att krävas att det finns ett *syfte eller vetskap om att egendomen ska användas för att begå särskilt allvarlig brottslighet*. Det kan därför, anser Polismyndigheten, hävdas att varje finansieringsgärning som uppfyller detta krav på syfte eller vetskap i grunden är straffvärd. Polismyndigheten anser att ett sådant ställningstagande är motiverat eftersom det skickar signaler om att allt främjande av särskilt allvarlig brottslighet/terrorism har ett högt straffvärde och att även en liten del som insamlats kan utgöra den sista del som möjliggör att särskilt allvarlig brottslighet kommer till stånd. Terrorism är vanligen inte en kostnadskrävande verksamhet varför ribban för straffvärdet bör vara lågt och undantaget för ringa fall bör därför tas bort.

3a § Ett *särskilt straffansvar för finansiering av resor som sker i syfte att begå, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller ge eller få terroristträning införs*. Med resor avses de som anges i 5 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet. Polismyndigheten ställer sig bakom förslaget men har även här invändningen att brottslighet med koppling till särskilt allvarlig brottslighet/terrorism inte bör medge utrymme för ringa fall, se i övrigt vad som anförs i texten under 3 §. Polismyndigheten ställer sig också bakom möjligheten att döma för grovt brott, om brottet utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet

5a § Den föreslagna nya bestämmelsen avser att *straffbelägga offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet*. Bestämmelsen ska omfatta den som mottar sådana instruktioner som definieras i lagens 5§, d.v.s. den som *mottar instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade för sådana ändamål i avsikt att använda dessa för särskilt allvarlig brottslighet, om instruktionerna har meddelats på ett sätt som varit särskilt ägnat att främja sådan brottslighet*. Polismyndigheten ställer sig bakom förslaget i sin helhet, även möjligheten att kunna döma för grovt brott. Eftersom denna typ av gärningar redan är straffbelagd i majoriteten av de nordiska länderna är det inte minst på grund av detta viktigt att Sverige i motsvarande grad straffbelägger området till förebyggande av att Sverige blir en fristad.

5b § En straffbestämmelse införs för de gärningar som omfattas av resolutionen *såvitt avser resa i avsikt att begå, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar*. Förutom detta kommer straffansvaret att *träffa den som reser till ett annat land än det land där han eller hon är medborgare*. Som utredningen påvisar är rätten att få resa in i det land där man har sitt medborgarskap en absolut rättighet fastslagen i artikel 3 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Med tanke på det antal migranter som söker sig till Europa och även Sverige och som förväntas fortgå är det inte osannolikt att Sverige kommer att behöva avsätta betydande resurser för att kunna identifiera och följa individer som försöker dölja sin rätta bakgrund och gömmer sig ibland andra asylsökande och som bedöms utgöra ett hot mot det svenska samhället. Det finns inte något som tyder på detta just nu men det kan snabbt förändras. Polismyndigheten anser att eftersom bestämmelsen i tilläggsprotokollet är absolut bör den ha beaktats på ett liknande sätt inom Europa. I annat fall skulle det kunna bli en negativ påverkan för svenskt vidkommande. Polismyndigheten är positiv till att även den som reser till sitt s.k. hemvistland med övriga rekvisit uppfyllda, träffas av straffbestämmelsen.

Krigsbrott/Terroristbrott

Polismyndigheten vill fästa uppmärksamheten på det verksamhetsområde där Polismyndigheten, genom NOA, ansvarar för utredningar av s.k. krigsbrott och Säkerhetspolisens ansvar för utredningar av terroristbrott. Inom detta område är det högst sannolikt att såväl Polismyndigheten som Säkerhetspolisen inom sina respektive verksamhetsområden återfinner individer som är intressanta ur båda myndigheternas perspektiv och ansvar. Det kan bli aktuellt att lagföra för krigsbrott eller terroristbrott alternativt att söka få en lagföring för både och beroende på om en individ är att bedöma som kombattant eller inte enligt Genèvekonventionen. Svåra frågor som visar att båda myndigheterna har viktiga sakområden att hantera och som fortsatt ger all anledning att utveckla den redan goda samverkan som finns mellan myndigheterna.

Bevisföring

Även om Polismyndigheten ställer sig bakom de nu lagda förslagen framgår av utredningen att det kommer att finnas stora utmaningar i att finna och föra bevisning som kan leda fram till fällande domar.

Tvångsmedel

Polismyndigheten noterar att samma förutsättningar för tvångsmedel kommer att råda beträffande de nya lagförslagen jämfört med tidigare lagstiftning. Polismyndigheten kan förstå synpunkten, från Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten, Riksenheten för säkerhetsmål, om att få möjligheten att använda sig av preventiva tvångsmedel vid brott av normalgraden enligt 2007-års lag. Polismyndigheten önskar vidare att fästa uppmärksamheten på de problem som såväl Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har med att det inte finns någon tydligt skriven regel som innebär att teleoperatörerna är anpassningskyldiga i förhållande till teknikutvecklingen. Detta har en stor negativ påverkan på den dagliga verksamheten hos båda myndigheterna. Polismyndigheten ställer sig även till fullo bakom vad som framförts av Säkerhetspolisen beträffande behovet av s.k. hemlig dataavläsning, och vill framhålla att även valda delar av Polismyndighetens verksamhet har ett stort behov av en sådan lagstiftning.

POLISMYNDIGHETEN

Dan Eliasson
Rikspolischef

Arne Andersson
Chefsjurist